

פרשה ויצא

וַיֵּקֶב יַעֲקֹב אֶת־רַחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדְךָ שִׁבְעַ שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֶךָ הַקִּטְוָה:
וַיְבֹא גַם אֶל־רַחֵל וַיֵּקֶב גַּם־אֶת־רַחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שְׁבַע־שָׁנִים אַחֲרֹת:

וַתֵּרָא רַחֵל כִּי לֹא יִלְדָהּ לַיַּעֲקֹב וַתִּקְנֶה רַחֵל בְּאֲחֵתָהּ וַתֹּאמֶר אֶל־יַעֲקֹב הִבְהִילֵנִי בְּנִים וְאִם־אֵין מִתְּנֶה אֲנִי:
רש"י וַתִּקְנֶה רַחֵל בְּאֲחֵתָהּ. קָנָהּ בְּמַעֲשֵׂיהָ הַטּוֹבִים, אָמְרָה אֵלּוּלֵי שְׂצָדָקָה מִמֶּנִּי לֹא זָכָתָה לְבָנִים
(בראשית רבה):

רש"י הִבְהִילֵנִי. וְכִי כָּה עָשָׂה אַבִּיךָ לְאִמְךָ? וְהֲלֹא הִתְפַּלֵּל עָלֶיךָ:

רמב"ן הִבְהִילֵנִי בְּנִים אָמְרוּ הַמְּפָרְשִׁים (רש"י וראב"ע) שֶׁתְּפַלֵּל עָלַי וְאִם אֵין מִתְּנֶה אֲנִי לְשׁוֹן רִש"י
(רש"י עַל בְּרֵאשִׁית ל':א') שְׁמִי שָׁאִין לוֹ בָּנִים חֲשׁוֹב כִּמְתֵּהוּ מִדְּרַשׁ רַבּוּתֵינוּ (ב"ר ע"א ו) וְאִנִּי תִמָּה אִם
כֵּן לִמָּה חָרָה אַפּוֹ וְלִמָּה אָמַר הַתַּחַת אֱלֹהִים אֲנִי וְשׁוֹמֵעַ אֶל צְדִיקִים ה' וְמָה שָׁאֵמַר אֲבֹא לֹא הָיוּ לוֹ
בָּנִים אֲנִי יֵשׁ לִי בָּנִים מִמֶּךָ מִנֵּעַ מִמֶּנִּי לֹא מִנֵּעַ וְכִי הַצְּדִיקִים אֵינָן מִתְּפַלְלִים בְּעַד אַחֲרִים וְהִנֵּה אֵלֶיהוּ
וְאֵלִישָׁע הַתְּפַלְלוּ בְּעַד נָשִׁים נְכָרִיּוֹת (מ"א יז כ"א וּשְׁם ב' ד' טז) וְנִרְאָה שֶׁבִשְׂבִיל זֶה תִּפְסּוּהוּ רַבּוּתֵינוּ
אָמְרוּ בְּבֵרֵאשִׁית רַבָּה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ע"א:ז') אָמַר לוֹ הַקָּב"ה כִּךְ עֹנִין אֶת הַמַּעֲיָקוֹת חֵיךְ שֶׁבִיךְ
עֵתִידִין לַעֲמוּד לִפְנֵי בְּנֵה וְעַל דֶּרֶךְ הַפֶּשֶׁט אָמְרָה רַחֵל לַיַּעֲקֹב שִׁיתֵּן לָהּ בָּנִים וּבִאֲמַת דַּעְתָּה לְאִמְרָה
שִׁיתְּפַלֵּל עָלֶיךָ אֲבֵל שִׁיתְּפַלֵּל עָלֶיךָ עַד שִׁיתֵּן לָהּ בָּנִים עַל כָּל פָּנִים וְאִם אֵין שִׁתְּמִית עֲצָמָה בְּצַעַר דְּבָרָה
שֶׁלֹּא כְּהוֹגֵן בְּקִנְיָתָהּ וְחֹשֶׁבָה כִּי בִּאֲהַבְתּוֹ אֹתָהּ יִתְּעַנֶּה יַעֲקֹב וְיִלְבַּשׁ שָׂק וְיִפְרֹא וְיִתְּפַלֵּל עַד שִׁהְיוּ לוֹ
בָּנִים שֶׁלֹּא תִמּוֹת בְּצַעְרָה:

וַיַּחֲרֹץ יַעֲקֹב בְּרַחֵל וַיֹּאמֶר הִתַּחַת אֱלֹהִים אֲנִי אֲשֶׁר־מָנַע מִמֶּךָ פְּרִי־בֶטֶן:
רש"י הַתַּחַת. וְכִי בְּמִקּוֹמוֹ אֲנִי?

רש"י אֲשֶׁר מָנַע מִמֶּךָ. אֶת אֹמְרֵת שְׂאֵעֲשֶׂה כְּאֲבָא, אֲנִי אֵינִי כְּאֲבָא, אֲבָא לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים, אֲנִי יֵשׁ
לִי בָּנִים; מִמֶּךָ מָנַע וְלֹא מִמֶּנִּי:

רמב"ן וַיַּחֲרֹץ אֶף יַעֲקֹב שָׁאִין תְּפַלֵּת הַצְּדִיקִים בִּידָם שֶׁתִּשְׁמַע וְתַעֲנֶה עַל כָּל פָּנִים וּבַעֲבוּר שֶׁדְּבָרָה
דֶּרֶךְ גַּעְגּוּעֵי הַנְּשִׁים הָאֲהוּבֹת לְהַפְחִידוֹ בְּמִיתָתָהּ חָרָה אַפּוֹ וְלִכְךָ אָמַר לָהּ שָׁאִינוּ בְּמִקּוֹם אֱלֹהִים שִׁפְקוֹד
הַעֲקָרוֹת עַל כָּל פָּנִים וְאֵינָנו חוֹשֵׁשׁ בְּדַבֵּר כִּי מִמֶּנָּה נִמְנַע פְּרִי הַבֶּטֶן וְלֹא מִמֶּנּוּ זֶה לִיסַר אֹתָהּ
וְלִהְלִימָה וְהִנֵּה הַצְּדִיקָה בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא תוֹכַל לְהַסְמֵךְ עַל תְּפַלֵּת יַעֲקֹב שֶׁבָּהּ לְהַתְּפַלֵּל עַל עֲצָמָה אֶל
שׁוֹמֵעַ צַעֲקָה זֶהוּ וְיִשְׁמַע אֵלֶיךָ אֱלֹהִים (בְּרֵאשִׁית ל':כ"ב) וְאֵלּוּלֵי נִתְקַן עַל דַּעַת רַבּוּתֵינוּ כִּי יַעֲקֹב אֵי
אִפְשָׁר שֶׁלֹּא נִתְפַלֵּל עַל אֲשֶׁתוֹ הָאֲהוּבָה כִּי עָקְרָה הָיָה אֲלֵא שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה תְּפַלְתּוֹ וּבִאֲהַבְתּוֹ עֵתָה רַחֵל
לְהַתְּעוֹלֵל עָלָיו לְאִמְרָה שִׁיתֵּן לָהּ בָּנִים עַל כָּל פָּנִים בְּתְּפַלְתּוֹ כִּי לֹא נוֹפֵל הוּא מֵאֲבִיו שֶׁעָשָׂה כֵּן וַיַּחֲרֹץ אִפּוֹ
וְאָמַר לָהּ כִּי הַדְּבַר בִּיד אֱלֹהִים וְלֹא בִידוֹ וְאֲבִיו נִשְׁמַעָה תְּפַלְתּוֹ שֶׁהוּא צְדִיק וְעֵתִיד לְהִיּוֹת לוֹ זֶרַע אֲבֵל
הֵי אֵינָנו מִמֶּנָּה פְּרִי בֶטֶן וְנִכּוֹן הוּא:

הַמְּלַבֵּי"ם זְצ"ל בְּסִפְרוֹ הַתּוֹרָה וְהַמְּצוּה' (א) (בְּפִרְשָׁתָנוּ ל' א) כֵּתֵב דְּבַר נִפְלֵא בְּשֵׁם
חֲכָמֵי הַטְּבַע: שֶׁאֲהַבָּה מְרוּבָה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עֲלוּלָה לְמַנוּעַ הַרְיוֹן.
וְלִכְּן תִּלְתָּה רַחֵל בִּיעֲקֹב אֶת הַסִּיבָה שֶׁלֹּא יִלְדָה.

וְכַבֵּר הַקְּדִימוֹ בְּזֶה הַרְה"ק רַבִּי פִּנְחָס מִקְּאָרִיץ זִי"ע וְנִדְפַס בְּסִפְרוֹ 'אִמְרֵי פִּנְחָס' (ב)
(בְּפִרְשָׁתָנוּ, ד"ה וַיֵּקֶב יַעֲקֹב אֶת־רַחֵל), וְזֶה תוֹכֵן דְּבָרָיו: כְּשֵׁי אֲהַבָּה יִתִּירָה בֵּין
אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מִדָּאֵי, דְּהֵינּוּ שָׁאִין בִּינֵיהֶם שׁוֹם הַקְּפָדָה לְעוֹלָם, אֲזִי לְפַעֲמִים
הֵיא מְנִיעַת הַהוֹלְדָה. וְסִגּוּלַת הַהוֹלְדָה הוּא שִׁיחִיָּה לְהַבְעֵל אִיזָה הַקְּפָדָה מוּעָטָה עַל
אִשְׁתּוֹ, וְאִף זֹאת בְּשִׁבִיל אִיזָה מְצוּהָ, וְלֹא ח"ו קִטְטָה, כִּי גְדוֹל הַשְּׁלוֹם שֶׁבֵּין אִישׁ
לְאִשְׁתּוֹ (כַּמְדַּבֵּר רַבָּה פ"א ז). וְזֶהוּ מָה דְּכָתִיב וַיֵּקֶב יַעֲקֹב אֶת־רַחֵל, וּמִפְּנֵי שֶׁאֲהַב
אֹתָהּ בִּאֲהַבָּה יִתִּירָה, לִכְּן 'וְרַחֵל עָקְרָה' (שם ל"א). מָה עָשָׂה יַעֲקֹב, וַיַּחֲרֹץ אֶף יַעֲקֹב
בְּרַחֵל' (ל' ב), וְמָה כָּתִיב אַח"כ (שם כ"ג) 'וְתָהָר וְתִלְדַּךְ בְּנִי'.